

Prima instanță: Judecătoria Chișinău, sediul Centru
Judecător: Valentin Lastavețchi
Instanța de apel: Curtea de Apel Chișinău
Judecători: L. Bulgac
G. Dașchevici
S. Gîrbu

ÎN C H E I E R E

17 mai 2018

mun. Chișinău

Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

în componența:

Președintele completului, judecător: Iulia Sîrcu

Judecători: Galina Stratulat, Nicolae Craiu

examinând admisibilitatea recursului declarat de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”,

în cauza civilă la cererea de chemare în judecată depusă de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” împotriva Partidului Liberal și a concurentului electoral Munteanu Valeriu, intervenienți accesorii Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală municipală Chișinău nr. 1 și Societatea cu Răspundere Limitată „Artmaster” cu privire la acțiunile admise în campania electorală,

împotriva deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, prin care a fost admis apelul declarat de Munteanu Valeriu, casată parțial hotărârea Judecătoriei Chișinău, sediul Centru din 11 mai 2018, în partea în care a fost admisă contestația fiind pronunțată în această parte o nouă hotărâre de respingere a contestației,

c o n s t a t ă :

La data de 8 mai 2018, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a depus cerere de chemare în judecată împotriva Partidului Liberal și a concurentului electoral Munteanu Valeriu, intervenienți accesorii Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală municipală Chișinău nr. 1 și Societatea cu Răspundere Limitată „Artmaster” cu privire la acțiunile admise în campania electorală.

În motivarea acțiunii a indicat că, la data de 7 mai 2018 Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a constatat utilizarea de către concurentul electoral în alegerile locale din 20 mai 2018 Partidul Liberal și Munteanu Valeriu a tricolorului, care este simbol de stat în scop de publicitate electorală.

Consideră că aceste acțiuni contravin prevederilor art. 52 alin. (8) din Codul electoral, potrivit căruia nu pot fi utilizate în scop de publicitate electorală imagini ce reprezintă instituții de stat sau autorități publice, atât din țară cât și de peste hotare, ori organizații internaționale. Se interzice combinarea de culori și/sau sunete care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova ori ale altui stat, utilizarea materialelor în care apar personalități istorice ale Republicii Moldova sau de peste hotare, simbolistica unor state străine sau organizații internaționale sau imaginea unor persoane oficiale străine.

Solicită Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” prin cererea inițială și prin cerere de concretizare a acțiunii constatarea faptului utilizării de către concurentul electoral Partidul Liberal și Munteanu Valeriu în materialul agitațional amplasat pe panouri publicitare a combinării de culori ce reprezintă simbol național (drapelul de stat) al Republicii Moldova ori ale altui stat (România); obligarea concurentului electoral Partidul „Partidul Liberal” și Munteanu Valeriu să prezinte contractul încheiat cu Societatea cu Răspundere Limitată „Artmaster” privind plasarea în mun. Chișinău pe panouri publicitare a materialului agitațional, împreună cu indicarea adreselor panourilor publicitare achitate de concurentul electoral prin intermediul contului special cu mențiunea „Fond Electoral” și obligarea concurentului electoral Partidul Liberal și Munteanu Valeriu să înlăture materialul agitațional amplasat pe panouri publicitare.

Prin hotărârea Judecătoria Chișinău sediul Centru din 11 mai 2018 a fost admisă parțial contestația concurentului electoral Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”. S-a constatat faptul utilizării de către concurentul electoral Partidul Liberal și concurentul electoral candidat la funcția de primar general al municipiului Chișinău, Munteanu Valeriu a publicității electorale pe panourile publicitare cu combinarea culorilor care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova și ale României. S-a obligat concurentul electoral Partidul Liberal și concurentul electoral, candidat pentru funcția de primar general al municipiului Chișinău, Munteanu Valeriu să înlăture de pe panourile publicitare combinația de culori care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova și ale României aplicate pe litera „M” din numele Munteanu. În rest contestația s-a respins ca neîntemeiată.

În favoarea soluției sale instanța de fond a indicat că, prin raportul înregistrat la 20 aprilie 2018, panourile electorale au fost declarate la Comisia Electorală Centrală. Însă, în acest raport nu este redat și conținutul acestora. Publicarea și difuzarea raportului nu denotă și faptul că persoanele interesate au luat sau au trebuit să ia cunoștință cu conținutul publicității electorale. Instanța de fond a constatat că nu există o resursă oficială, un registru unic sau un compartiment pe pagina web a Comisiei Electorale Centrale care ar cuprinde conținutul publicității electorale ale candidaților și nici o reglementare legală sau normativă cu privire la data de la care se prezumă că terții au făcut cunoștință cu publicitatea. Astfel, instanța de fond a

constatat că lipsesc circumstanțele de fapt care ar demonstra că partea reclamantă a aflat sau trebuia să afle despre conținutul panourilor publicitare, plasate de partea pârâtă mai devreme de 7 mai 2018. Totodată instanța de fond a indicat că panourile publicitare sânt instalate până la momentul examinării cauzei, iar presupusa încălcare este una continuă și de natură să încalce permanent prevederile legislației electorale privind concurența și publicitatea electorală. Din acest motiv instanța de fond a concluzionat că contestația este depusă în termen și nu poate fi respinsă ca tardivă.

Instanța de fond a stabilit că, panoul publicitar al candidatului la funcția de primar general al municipiului Chișinău, și anume pe litera „M” din numele candidatului a fost aplicată imaginea unei panglici albastru-galben-roșu care depășește gradul unei sugestii metaforice, invocând direct culorile naționale ale Republicii Moldova, Drapelul de Stat al Republicii Moldova și ale Drapelului de Stat al României.

La fel a constatat că, prevederile cu privire la nuanțele heraldice ideale ale culorilor și nuanțele cromatice ale culorilor drapelului reglementează utilizarea oficială a Drapelului de Stat. Art. 52 alin. (8) din codul electoral se referă nu la aspecte și reglementări oficiale, dar la culorile de bază. Reglementările cu privire la nuanțele cromatice au un conținut specific și aplicabile prin utilizarea aparatajului de măsurare, iar prevederile art. 52 alin. (8) din Codul electoral se referă la percepția obișnuită de către persoană a culorilor și combinației lor.

Astfel instanța de fond a concluzionat că nu poate admite ca verosimilă ipoteza în care o panglică albastru-galben-roșu, aplicată pe un panou publicitar nu va fi percepută de un simplu observator ca tricolor sau simbol al Republicii Moldova doar din motiv că nuanța culorilor este mai închisă sau deschisă.

Referitor la pretențiile părții reclamante cu privire la obligarea concurentului electoral Partidul Liberal să prezinte contractul încheiat cu Societatea cu Răspundere Limitată „Artmaster” despre plasarea în municipiul Chișinău pe panourile publicitare a materialului agitațional împreună cu indicarea adreselor, achitate de concurentul electoral prin intermediul contului special cu mențiunea „Fond Electoral”, acestea au fost respinse deoarece se referă la procedura de executare a hotărârii judecătorești și nu la fondul speței.

La data de 12 mai 2018, Munteanu Valeriu a depus cerere de apel, completată prin cererea de apel suplimentară, prin care a solicitat admiterea apelului, casarea integrală a hotărârii Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 11 mai 2018 cu pronunțarea unei decizii de respingere ca fiind tardivă și neîntemeiată contestația Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Prin decizia Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, a fost admis apelul declarat de Munteanu Valeriu, casată hotărârea Judecătoriei Chișinău sediul Centru din 11 mai 2018 în partea prin care a fost admisă parțial contestația concurentului electoral Partidul Socialiștilor din Republica Moldova și s-a constatat faptul

utilizării de către concurentul electoral Partidul Liberal și candidatul la funcția de primar general al municipiului Chișinău Munteanu Valeriu a publicității electorale pe panourile publicitare cu combinarea culorilor care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova și al României, cât și în partea prin care s-a dispus obligarea concurentului electoral Partidul Liberal și concurentul electoral candidat pentru funcția de primar general al municipiului Chișinău, Munteanu Valeriu să înlătore de pe panourile publicitare combinația de culori care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova și ale României, prin înlăturarea nemijlocită a publicității electorale sau prin înlăturarea combinației de culori care invocă simboluri naționale ale Republicii Moldova și ale României aplicate pe litera „M” din numele Munteanu, cu emiterea în această parte a unei noi hotărâri de respingere a capetelor de cerere/contestației nominalizate ca fiind depuse cu omiterea nejustificată a termenului de depunere a contestației. În rest, hotărârea primei instanțe, în partea prin care a fost respinsă cerința cu privire la obligarea Societății cu Răspundere Limitată „Artmaster” să prezinte contractul încheiat cu concurentul electoral candidat pentru funcția de primar general al municipiului Chișinău, Munteanu Valeriu, a fost menținută.

La adoptarea acestei decizii instanța de apel a concluzionat ca fiind întemeiate argumentele apelantului Munteanu Valeriu referitor la tardivitatea contestației deoarece termenul de depunere a contestației a început a curge din data instalării panourilor cu publicitate electorală, dar nu de la data invocată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”. Cu referire la prevederile art. 272 alin. (1) Cod civil și art. 72 alin. (1) din Codul electoral, instanța de apel a indicat că, panourile cu publicitate electorală au fost instalate în cele mai vizibile locuri de pe mai multe artere din municipiul Chișinău până la data de 20 aprilie 2018. Termenul de depunere a contestației a început a curge la data de 21 aprilie 2018 și a expirat la data de 23 aprilie 2018. Astfel, instanța de apel a concluzionat că contestația depusă la data de 8 mai 2018, a fost depusă cu omiterea termenului de adresare în judecată.

La 16 mai 2018, Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” a depus cerere de recurs prin care a solicitat admiterea recursului, casarea deciziei Curții de Apel Chișinău din 15 mai 2018, în partea în care a fost admis apelul concurentului electoral Munteanu Valeriu cu menținerea hotărârii Judecătorei Chișinău sediul Centru din 11 mai 2018.

În motivarea cererii de recurs a indicat că, instanța de apel nu a aplicat legea care trebuia aplicată și a interpretat eronat legea. Incorect a concluzionat că Partidul Socialiștilor din Republica Moldova pretinde că a constatat acțiunile care fac obiectul contestației la data de 7 mai 2018. Din declarațiile reprezentantului Partidului Liberal și a candidatului la funcția de primar general al municipiului Chișinău Munteanu Valeriu rezultă că panourile cu publicitate electorală au fost declarate la Comisia Electorală Centrală la data de 20 aprilie 2018, după ce

materialul electoral a fost aprobat de către Centrul National de Terminologie și de către Comisia municipală pentru problemele respectării legislației lingvistice din cadrul primăriei municipiului Chișinău, iar la data de 19 aprilie 2018, majoritatea bannerelor electorale erau deja instalate.

Indică recurentul că, panourile cu publicitate electorală nu se declară la Comisia Electorală Centrală, dar se indică la rubrica cheltuieli material agitațional. Însă, nu se indică forma și conținutul panoului pentru a putea fi vizualizat.

Astfel, instanța de apel urma să constate folosirea continuă a panourilor respective și corespunzător urma să constate ca încălcare continuă.

Menționează recurentul că, în asemenea situație termenul de prescripție urmează a fi calculat din momentul constatării faptei și nu din momentul instalării lor. Fapta încălcării a fost stabilită la data de 7 mai 2018 și contestată la data de 8 mai 2018, astfel fiind depusă în interiorul termenului de prescripție prevăzut de 3 zile.

Examinând admisibilitatea recursului declarat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, Colegiul civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție menționează următoarele.

În conformitate cu art. 74 alin. (1) și alin. (7) din Codul electoral, instanța de judecată adoptă și pronunță hotărârea în conformitate cu prevederile Codului de procedură civilă și ale Legii contenciosului administrativ. Apelul și recursul se examinează în termen de 3 zile de la primirea dosarului în cauză.

La data de 16 mai 2018, Curtea Supremă de Justiție a expediat în adresa intimaților copia cererii de recurs, cu înștiințarea despre necesitatea depunerii referinței.

La 17 mai 2018, Munteanu Valeriu a depus referință prin intermediul avocatului Talmazan Igor, solicitând respingerea recursului declarat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” ca fiind inadmisibil sau ca fiind neîntemeiat.

Până la examinarea cererii de recurs, intimații Consiliul Electoral de Circumscripție Electorală municipală nr. 1 și Societatea cu Răspundere Limitată „Artmaster” nu au depus referință prin care să-și expună opinia asupra motivelor invocate în recursul declarat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”.

Completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție, examinând temeiurile invocate în cererea de recurs declarată de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în raport cu materialele cauzei, consideră că acesta este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 431 alin. (2) din Codul de procedură civilă, asupra admisibilității recursului decide un complet din 3 judecători.

Conform art. 74 alin. (6) din Codul electoral, împotriva hotărârii instanței de judecată poate fi depus un apel în termen de o zi de la pronunțare, iar împotriva deciziei instanței de apel – un recurs în termen de o zi de la pronunțare.

Din actele cauzei se constată că, decizia Curții de Apel Chișinău a fost pronunțată la data de 15 mai 2018, iar cererea de recurs a fost depusă la data de 16 mai 2018 (f.d.79).

Astfel, instanța de recurs constată că recurentul Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” s-a conformat prevederilor legale și a declarat cererea de recurs în interiorul termenului de o zi.

Examinând temeiurile invocate în cererea de recurs declarată de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova”, în raport cu materialele cauzei raportate la normele de drept material și procedural aplicabile speței, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că acesta este inadmisibil din următoarele considerente.

În conformitate cu art. 432 alin. (1) din Codul de procedură civilă, părțile și alți participanți la proces sunt în drept să declare recurs în cazul în care se invocă încălcarea esențială sau aplicarea eronată a normelor de drept material sau a normelor de drept procedural.

Alineatele (2) și (3) ale aceluiași articol prevăd exhaustiv cazurile în care se consideră că normele de drept material sau de drept procedural au fost încălcate sau aplicate eronat, iar alin. (4) stabilește că săvârșirea altor încălcări decât cele indicate la alin. (3) constituie temei de declarare a recursului doar în cazul și în măsura în care acestea au dus sau ar fi putut duce la soluționarea greșită a pricinii sau în cazul în care instanța de recurs consideră că aprecierea probelor de către instanța judecătorească a fost arbitrară, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului.

În conformitate cu art. 433 lit. a) Cod de procedură civilă, cererea de recurs se consideră inadmisibilă în cazul în care recursul nu se încadrează în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4).

Astfel, instanța de recurs reține că examinarea admisibilității recursului presupune verificarea conformității temeiurilor invocate în cererea de recurs cu temeiurile prevăzute la art. 432 Codul de procedură civilă.

La caz, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție constată că argumentele invocate de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” în cererea de recurs nu se încadrează în limitele stabilite de norma indicată, respectiv nu constituie temei de casare a deciziei recurate.

Dezacordul recurentului cu decizia instanței de apel, nu constituie temei de casare a deciziei recurate, or, recursul exercitat conform Secțiunii a II-a, Capitolul XXXVIII Codul de procedură civilă, are caracter devolutiv numai asupra

problemelor de drept material și procedural, verificându-se doar legalitatea deciziei, dar nu și temeinicia în fapt.

Totodată completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție accentuează că, potrivit regulilor din Secțiunea a II-a din Capitolul XXXVIII din Codul de procedură civilă, instanța de recurs nu verifică modul de apreciere a probelor de către instanța de fond și de apel. Forța atribuită unei probe sau alteia, coraportul dintre probe, suficiența probelor și concluziile făcute în urma probațiunii sunt în afara controlului instanței de recurs.

Prin prisma art. 432 alin. (4) Codul de procedură civilă, instanța de recurs poate interveni în materia probațiunii doar sub aspect procedural, și anume, dacă se invocă că instanța judecătorească a apreciat în mod arbitrar probele, încălcând regulile de apreciere a probelor stabilite în art. 130 Cod de procedură civilă, sau în cazul în care erorile comise au dus la încălcarea drepturilor și libertăților fundamentale ale omului. Din recursul declarat nu rezultă că instanța a apreciat arbitrar probele.

În acest sens CtEDO în jurisprudența sa a constatat că, dreptul de acces la instanța de judecată nu este absolut. Există limitări implicit admise [cauza Golder împotriva Regatului Unit, pct. 38; Stanev împotriva Bulgariei (MC), pct. 230]. Acesta este în special cazul condițiilor de admisibilitate a unui recurs, întrucât prin însăși natura sa necesită o reglementare din partea statului, care se bucură în această privință de o anumită marjă de apreciere (Luordo împotriva Italiei, pct. 85).

Condițiile de admisibilitate ale unui recurs pot fi mai stricte decât pentru un apel (Levages Prestations Services împotriva Franței, pct. 45). Curtea a mai reiterat că, modul de aplicare a articolului 6 CEDO procedurilor în fața instanțelor ierarhic superioare depinde de caracteristicile speciale ale procedurilor respective; trebuie ținut cont de totalitatea procedurilor în sistemul de drept național și de rolul instanțelor ierarhic superioare în acest sistem. (a se vedea Botten împotriva Norvegiei, hotărâre din 19 februarie 1996, Reports 1996-I, p. 141, § 39).

La fel, conform jurisprudenței Curții, procedurile cu privire la admisibilitatea căii de atac și procedurile care implică doar chestiuni de drept, și nu chestiuni de fapt, pot fi conforme cu cerințele articolului 6 § 1 (Helmens împotriva Suediei 9 octombrie 1991, § 31, Seria A, nr. 212-A).

În conformitate cu art. 440 alin. (1) din Codul de procedură civilă, în cazul în care se constată existența unuia din temeiurile prevăzute la art. 433, completul din 3 judecători decide în mod unanim, printr-o încheiere motivată irevocabilă, asupra inadmisibilității recursului.

Încheierea se emite conform prevederilor art. 270 și nu conține nici o referire cu privire la fondul recursului.

În asemenea circumstanțe, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție consideră că recursul declarat de Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” nu se încadrează

în temeiurile prevăzute la art. 432 alin. (2), (3) și (4) din Codul de procedură civilă și, drept urmare, este inadmisibil.

În conformitate cu art. 270, art. 431 alin. (1) și (2), art. 433 lit. a) și art. 440 din Codul de procedură civilă, completul Colegiului civil, comercial și de contencios administrativ al Curții Supreme de Justiție

d i s p u n e:

Recursul declarat de către Partidul Politic „Partidul Socialiștilor din Republica Moldova” se consideră inadmisibil.

Încheierea este irevocabilă.

Președintele completului,

Judecător:

Iulia Sîrcu

Judecători:

Galina Stratulat

Nicolae Craiu